

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΜΑΣ

Ήταν σ'ε κάποιο κοσμοπολίτικο κύκλο, που γίνονταν η συζήτηση — πολιτική φυσικά. Στην αρχή ήρμη, «πολιτισμένη» ύστερα άναψε και κάποτε, έτσι άπτότομα άντήχησε κοφτή ή φράση:

—Μάλιστα, είμαι πεισματάρης, γιατί είμαι Κύπριος!

«Είμαι, Κύπριος!» Αύτ ή φράση τήν άκούς όλο και πιο συχνά τόν τελευταίο καιρό και τήν άκούς νά προφέρεται μέ ένα τόσο περηφάνειας, κάτι τό πρωτόγνωρο τολμώ νά πώ γιά τήν Ιστορία τού νησιού μας.

Γιά πρώτη ίσως φορά ό λαός μας άνέθηκε σ' ένα τόσο ψηλό σκαλοπάτι, και άτένισε όρθομάντως όλόκληρο τόν κόσμο.

Γιά πρώτη ίσως φορά ό λαός τού νησιού μας στάθηκε τόσο στέρα πάνω στά δικά του χώματα, στις δικές του δυνάμεις, στή δική του Ιστορική μοίρα κι άντιμετώπισε σάν άθλητής στόν στίβο τόσες άλλότριες έχθρικές καταστάσεις και επίβουλές.

Όλες αυτές οι διαφοροποιήσεις, που συντελέστηκαν στή ζωή τού λαού μας μέσα στούς τελευταίους τρείς μήνες, είχαν άναπόφευκτα τις επιπτώσεις τους και στόν πνευματικό χώρο, σ' εκείνο τόν χώρο που περιβάλλει πάντα μία κοινωνική άντότητα και ταυτόχρονα τή δένει, τής προσδίδει ύπόσταση, προέκταση μέσα στό χρόνο και τόν τόπο, τής προσφέρει συνείδηση τού έαυτού της.

Η περηφάνεια τού νέου γιά τήν κυπριακή του καταγωγή, είχε τήν άτμόσφαιρα αύτή τήν πνευματική σάν στήριγμα. Η άτμόσφαιρα όμως αύτή χρησι-

μέυει και γιά πετάγματα πλατυτέρουγα!

Όλοι θα πούσεζαν πώς τις τελευταίες βδομάδες πλήθυναν οι ποιητικές συνεργασίες στα διάφορα έντυπα. Δέν παρουσιάζουν μονάχα δραστηριότητα οι παλαιοί αλλά κάνουν τήν εμφάνιση τους και όλότελα νέοι

— Π. Παιονίδη —

ποιητές, που άγωνιούν νά γίνουν έκφραστές τού παλλαϊκού αισθήματος.

Δέν είναι φυσικά σκοπός τού σημειώματός μας νά υποβάλουμε σέ κριτική έκτίμηση τήν πρόσφατη ποιητική παραγωγή. Θα θέλαμε έν τούτοις νά επισημάνουμε ένα — δυο κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα τής παραγωγής αύτής.

Τά ποιήματα, τά καλύτερα φυσικά που μας προσφέρει τό δραματικό αυτό τρίμηνο, έχουν μία έπικότητα ύποβλητική. Τά συναισθήματα που τά πλημμυρίζουν είναι συναισθήματα καθολικά, συναισθήματα που δονούν τις ψυχές όλων. Οι μικρές, στενές γωνίες και τά αδιέξοδα, οι άποχωρήσεις τής φωνής οι θραχνές μέ τις νότες τής απελπισίας και τής άπόγωσης έχουν έκλείψει ή ύποχωρήσει αισθητά. Ένας άόσας υγείας φύση παντού, οι όρίζοντες και οι προοπτικές ξεκαθάρισαν, ή ζωή φάνταζε τέτοια που είναι. Η ώμότητα τών γεγονότων χρησίμεψε σάν νυστέρι, που όδηγά όλάνθαστα μέσα στήν ουσία τών

πάντων.

Κι οι καλλιτεχνικές συνειδήσεις, άγνά πατριωτικές άπώς παρμένουν πάντα, τήν άστρατή τού νυστερίου είχαν σάν άστρο μπροστά τους.

Υπάρχει όμως και κάτι άλλο. Οι άδρές αυτές πινελιές τών ποιητών μας συνταιριάζονται μέ μία διάθεση κ υ π ρ ι α κ ή ς — έπαιναμδόμενες, κ υ π ρ ι σ κ ή ς — θώρησης της ζωής.

Γιά πρώτη ίσως φορά στήν Ιστορία τής ποίησης μας παρουσιάζεται τόσο έντονη ή έπιθυμία τών ποιητών μας νά άντιήσουν τις μορφές και τά σύμβολα τους μέσα από τήν κυπριακή Ιστορία και τούτο όχι γιά σκοπούς άρχαιοκαπηλίας αλλά ύπακούοντας σέ μία έσωτερική άνάγκη νά ζωντανέψουν τόν τριγύρω κυπριακό χώρο και τά σιματόβρεκτα χρόνια, που πέρασαν από πάνω του, νά δώσουν πνοή στα άρχαία κάστρα και τά μνημεία, στα βουνά και τά ακρογυρία, νά τά ντύσουν και τούτα στή στολή τού μοχητή και νά τά στείλουν στα μαρμαρένια άλώνια.

Ο Πεντάδακτυλος, τό Κάστρο τού Άγίου Ιλαρίωνα, ή Σαλαμίνα, τά τείχη τής Άμμοχώστου, άρχαίες μυθικές μορφές ξαναζούν και γίνονται συνοδοιπόροι στις άνταρσισμένες αυτές μέρες.

Αυτό τό στοιχείο αποτελεί κατά τήν άποψη μας κατάκτηση τής ποιητικής μας δημιουργίας. Πάντα πρόβαλλε ή άνάγκη ή τέχνη μας νά άποκτήσει κυπριακό χρώμα και προβληματισμό όχι φυσικά μέ τήν έννοια τής άπόσπασης τής από τό μεγάλο κορμό τής Έλληνικής Τέχνης αλλά μέ τήν έννοια τού πιο στέρεου δεσμάτος τής μέ τή γή, που τή γεννά. Δέν είχαμε έμείς λ χ η, τό αντίστοιχο, εκείνος, που είχε ή Κρήτη σέ χαρακτηριστικούς τύπους και άτμόσφαιρα, που πέρασαν και βρήκαν τή θέση τους σέ έργα τέχνης. Η μακρόχρονη ξενική κατοχή, που φρόντισε νά πνίξει τήν Ιστορία τού νησιού μας, οι ξένες επιδράσεις, που ως τις μέρες μας αλωνίζουν τόν τόπο, ή έλλειψη ίσχυος κυπριακής πνευματικής παράδοσης, που θα μπορούσε νά χρησιμέψει σάν άσπίδα στις ξενικές επιβουλές, ή άδυσωμία τού κράτους, που δημιούργησε ή Ζυρίχη, γιά πολλούς λόγους ν' άντιμετωπίσει σοδάρά τά πνευματικά ζητήματα, όλ' αυτά και πολλά άλλα γεννούσαν κινδύνους θανάσιμους γιά τή νεαρή μας καλλιτεχνική δημιουργία. Από τις στήλες αυτές είχε έπισημανθεί στο πρόσφατο μόλις παρελθόν ή τεχνητή μεταφορά στα έργα τών νέων μας ξένων καταστάσεων, ύποπροϊόντων τής άρωστημένης άτμόσφαιρας τής Δύσης. Η Κύπρος σάν συγκεκριμένος κοινωνικός χώρος, όπου ζούν, μαχθούν, όνειροπλούν και παλεύουν άνθρωποι λίγο απασχολήσε ή κι' όταν απασχολούσε ήτον έπιφανειακή ή άντίκρυσή. Οι εξαιρέσεις φυσικά ποτές δέν έλειψαν.

Έτσι γεννήθηκαν κι' άρχισαν νά παίρνουν διαστάσεις έπιδημίας τά έργα τού άγχους, όπου ή πλήξη και ή άποτελεσματική τής τριγύρω ζωής ήταν τό κυρίαρχο μοτίβο. Τώρα όλα άλλαξαν κι' αύτό είναι χαρμόσυνο γεγονός. Μία καινούρια Κύπρος όλο σφρίγος, λεβεντιά και τόλη όρθώθηκε μπροστά στους καλλιτέχνες μας. Μία Κύπρος έτοιμη νά γίνει λαμπάδα στο βωμό τής θυσίας γιά τήν κατίσχυση τών πιο ίερών αξιών γύρω από τις οποίες συγκλίνουν σήμερα οι πρωτοπόρες φάλαγγες τής άνθρωπότητας.

Οι μέρες μας έχουν σι' αλήθεια μία μοναδική πνευματικότητα, που χωρίς άμφισβησία θα έκφραζε μία τέχνη ισάξια τού έπικού μεγαλείου τού λαού μας. Σ' αύτό όμως τό έργο χρειάζεται ή θετική συμβολή τών φιλολογικών μας έντύπων, τών λογοτεχνικών μας σωματείων, τής κριτικής, που έχουν χρεος όχι μόνο νά ενθαρρύνουν τήν καλλιτεχνική παραγωγή αλλά ταυ-

ΤΑ ΔΕΛΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΝΚΙΚΗΣ

ΙΑ

N

φ Ζι-
αυκι-
στών
Βουλ-
ατικά
θικής
ό δώ-
καλλι-
ολάρ-
Δί-
όλεις
οκρα-
σση-
α πε-
ατομ-
άσεις
ε πρώ-
α πε-
αν ά-
κι μία
Αρσίν
πρά-
πολύ
πρά-
έργα
έφεν
οδρε-
έπι-
ντίξ
ζανού
Άλι-
ο της
κα-
ι γυ-
ς, δ-
Αλief
ς δ-
Αμ-
συλι-
τουρ-

ΑΔ1.47

ΓΖΗ

1964